

Plantinga kritiserer argumenterne bag Dover-dommen

Af Peter Øhrstrøm

Den 20/12 2005 afsagde dommer John Jones kendelse i den meget omtalte sag fra Dover, Pennsylvania. Sagen drejede sig primært om muligheden for at henvise til Intelligent Design (ID) i den offentlige skole, hvilket efter amerikansk lov ville være tilladt, hvis ID er videnskabelig, mens det vil være forbudt, hvis ID må anses for at være en ikke-videnskabelig, religiøs anskuelse. Tilhængerne af ID havde peget på, at teorien efter deres opfattelse er videnskabelig. Sagens kerne drejede sig altså om selve videnskabsbegrebet: Hvad er videnskab, og hvad er ikke videnskab? Og specielt: Hvordan skal ID karakteriseres? Da ID drejer sig om naturen og den fysiske verden i det hele taget, må spørgsmålet lyde: Er ID en naturvidenskabelig teori?

I retten i Dover fældede dommer John Jones den dom, at ID ikke er en naturvidenskabelig teori. På det seneste har en af USA's helt store tænkere, Alvin Plantinga, som er professor i filosofi ved University of Notre Dame, skarpt kritiseret dommerens argumentation. Ifølge Plantinga kan argumentationen bag dommen koges ned til følgende to argumenter:

1. ID er ikke en naturvidenskabelig teori, fordi den henviser til overnaturlige årsager.
2. ID er ikke en naturvidenskabelig teori, fordi den hverken er verificerbar eller falsificerbar.

Plantinga afviser på en meget overbevisende måde begge argumenter. Det viser sig, at de to argumenter hænger sammen, idet det hævdes, at grunden til IDs manglende verificer- og falsificerbarhed, netop er henvisningen til overnaturlige årsager i naturen.

Mht. den første påstand henviser han til Newtons teorier om planetbevægelse, ifølge hvilke Gud ind imellem – når der af en eller anden grund opstår uregelmæssigheder – korrigerer planeternes baner. Der er mange eksempler fra videnskabs-

Alvin Plantinga - amerikansk filosofi-professor

historien på, at naturvidenskabsmænd har henvist til Gud i deres værker. Hvis dommer Jones har ret, skal vi altså sige, at mange af de store videnskabelige værker i videnskabens historie strengt taget ikke er videnskabelige, fordi de pågældende forskere integrerede deres videnskab og deres tro på Gud. Og en sådan position synes jo at være meningsløs.

I øvrigt er det slet ikke rigtigt, at udsagn, der refererer til overnaturlige årsager, ikke kan testes. Plantinga peger som eksempel på udsagnet: "Gud har designet kaniner på 800 pund, som nu lever i Cleveland", og hævder – ganske rimeligt – at dette udsagn både er falsificerbart og faktisk også falsk! Det er rigtigt, at f.eks. Karl Popper har søgt af bruge falsificerbarhed som kriterium for videnskabelighed. Men hos Popper er der tale om hele teoriers falsificerbarhed (testbarhed) – ikke enkelte

udsagn inden for teorien. Som Plantinga helt rigtigt påpeger, kan man ikke isoleret set teste et udsagn som "der findes elektroner". Det kan man kun, når udsagnet ses som led i en stor teori om elementarpartikelfysik. Det hører også med til billedet, at videnskabelige teorier som regel har metafysiske komponenter, som danner baggrund og inspiration for den videnskabelige praksis, men som ikke i sig selv kan testes.

Hovedproblemet i denne sammenhæng er tydeligvis det interessante spørgsmål om forskellen mellem videnskab og ikke-videnskab: Hvor går grænsen mellem det, som bør kaldes videnskab, og de aktiviteter, som ikke fortjener den etikette? Hvad karakteriserer videnskaben?

Plantinga mener ikke at have det fulde svar på de spørgsmål, men han forsøger sig alligevel med en overordnet bestemmelse af det videnskabelige projekt, som i hans øjne i hvert fald til dels kan karakteriseres som:

en systematisk og grundig undersøgelse, der har som mål at finde sandheden om verden, og som på en afgørende måde involverer empiriske data dvs. iagttagelse af verden.

Hvis noget i den retning er tilgangen til bestemmelsen af det videnskabelige, er det klart, at ID ikke kan afvises fra det videnskabelige gebet. Man kan jo ikke afvise, at det kan være sandt, at elementer i naturen er blevet til ved intelligent design. Man kunne oven i købet forestille sig, at ID kunne styrke videnskaben, idet der med denne tilgang bliver rum for et rigere sprog om naturen, fordi det ligger i ID-tilgangen, at der skal være tale om formål i naturen. Hvis et afgørende træk ved

naturen faktisk har med formål at gøre, vil en naturvidenskab, der på forhånd afviser at tale om formål, på forhånd være handicappet, og en teori i stil med ID vil i hvert fald i den henseende have en oplagt fordel.

Hvis vi fastholder, at naturvidenskab handler om at finde regelmæssigheder i naturen (såkaldte naturlove), kunne tanken om ID være frugtbar som ideologisk begrundelse. Man kan spørge, hvorfor man overhovedet tror, at der findes regelmæssigheder/naturlove, som vi vil kunne opdage. Altså hvorfor ved vi – eller hvorfor tror vi – at naturen i det hele taget er forståelig for os?

Med udgangspunkt i design-ideen vil man i lighed med naturvidenskabens pionerer som udgangspunkt og motivation for hele den videnskabelige praksis antage, at der findes en naturens masterplan, som det i hvert fald til dels lader sig gøre at finde frem til ved hjælp af diverse naturvidenskabelige metoder.

Med udgangspunkt i design-ideen vil man antage, at der findes en naturens masterplan, som det i hvert fald til dels lader sig påvise ved hjælp af diverse naturvidenskabelige metoder – i lighed med naturvidenskabens pionerer, der som udgangspunkt og motivation for hele den videnskabelige praksis havde den samme antagelse.

Referencer:

Alvin Plantinga: "Whether ID is science isn't semantics", March 2006,
<http://www.stnews.org/Commentary-2690.htm>
 Selve afgørelsen fra Dover fylder 139 sider og kan findes på adressen:
http://www.pamd.uscourts.gov/kitzmiller/kitzmiller_342.pdf

ORIGO

- temanumre

Flere eksemplarer (også større antal) kan bestilles hos Henrik Friis, tlf.: 9927 2909, e-mail: abonnement@skabelse.dk - eller på ORIGO's hjemmeside: www.skabelse.dk